

БОКСИ ДЛЯ ВІЛЬНОГО РУХУ: ЗАДОРОГІ АБО ВСЕ Ж ТОГО ВАРТІ?

За теорією, що більше місця і можливостей вільно рухатися в період поросності є у свиноматок, то краще вони почуваються та є продуктивнішими. Навчально-дослідницька установа у Кьоллітчі (Саксонія) спробувала визначити, чи насправді це так.

Екгард Мейер, д-р,
відділ утримання
і годівлі тварин
Саксонського
земельного відомства
захисту довкілля,
сільського
господарства і геології
(Німеччина)
Фото: Schauer

Згідно з власними дослідженнями автора, 40% свиноматок проявляють поведінку вилежання, за якої виникає небезпека затиснення поросят. Під час лежання вони перевертаються прямо на бік, замість того, щоб виконати цю дію з позиції лежачи на животі. Це особливо важливо у перший тиждень життя поросят. Адже свиноматка своїми необережними рухами може легко травмувати й навіть задушити маленьке поросятко. З практики відомо, що саме таким чином гине половина поросят у перші 48 годин їхнього життя. Захисна клітка для поросят зменшує ці втрати в середньому на 5% і, до

речі, що вище рівень втрат в окремому господарстві, то інтенсивніше вона знижує показник втрати поросят. Якщо ж втрати поросят рахувати об'єктивно, вони у багатьох господарствах і великих гніздах із маленькими поросятами нині суттєво зросли та подекуди сягають майже 20%.

Оскільки опороси високопродуктивних свиноматок тривають у середньому 6 годин, відтак під час перебігу цього процесу може знадобитися допомога. І для цього захисна клітка для поросят є також важливим елементом безпеки тварин. Інша причина втрат поросят — зміна свиноматкою позиції лежання, так званий рух перекочу-

вання. Частіше тварини перекочуються за наявності у боксі багато місця. Тому великі бокси для вільного руху розмірами понад 8 м² ще більше посилюють цю проблему. Якщо захисну клітку відкривають за тиждень після опоросу, втрати поросят зростають майже на 2% порівняно з належно функціонуючою звичайною системою. Та з цим ми можемо змиритися. Захисна клітка для поросят, звісно правильного розміру, слугує також опорою свиноматкам під час лягання та вставання. Завдяки цьому вдається певною мірою компенсувати вади кінцівок свиноматки та нерівності підлоги. Тривалість утримання свиноматки у клітці з поросятами слід скоротити до необхідного мінімуму – це буде розумним компромісом, про який слід серйозно замислитися.

Яким має бути бокс?

Сучасний бокс для опоросу має забезпечувати вимоги свиноматок, поросят, а також безпеку людини. Для цього його бажано облаштувати оптимально сконструйованою захисною кліткою для поросят, яка допомагає зручно лягати свиноматці (висока й вигнута поперечна балка) і жодним чином не заважає годівлі поросят. Майже чверть свиноматок агресивно реагують на людину. Тому клітка має бути за можливістю встановлена так, щоб її можна було легко й безпечно відкривати і закривати ззовні боксу. Якщо треба відлучити якомога більше поросят, за теперішніми даними, слід передусім зосередитися на оптимальному співвідношенні місця для дій/руху свиноматки до місця відступу (схованки) для поросят (1,5 : 1, а не 3 : 1). Ці місця-схованки мають бути у боксі без жодних переділень, тобто по всьому периметру. Було доведено, що рекомендована до цього конструкція боксу більш квадратної форми (аби надати свиноматці якомога більше можливостей для руху) була неправильною. Оптиміальні конструкції, з нашого погляду, мають бути більш видовже-

ними і вузькими зі співвідношенням 3:2. Лише так за умови відкритої клітки можна захистити свиноматку від травмування її піднятими дугами, й тварина при цьому матиме змогу безперешкодно перейти до більш зручного місця. Для цього достатньо площі 6–6,5 м², що для фермера ще може бути по кишені.

Фронтальний порядок розміщення гнізд поросят (принцип Pro Dromi) створює довгий шлях для маленьких поросят до, приміром, годівниць. Такий порядок потребує другого (тимчасового) гнізда для поросят із інфрачервоними лампами і спеціальним килимком на момент опоросів. Це є лише марним використанням площ. Порядок паралельного розташування боксів із гніздом для поросят до проходу дає змогу економити робочий час. До того ж і свиноматки поведуться спокійніше, коли мають можливість вільного огляду всього приміщення.

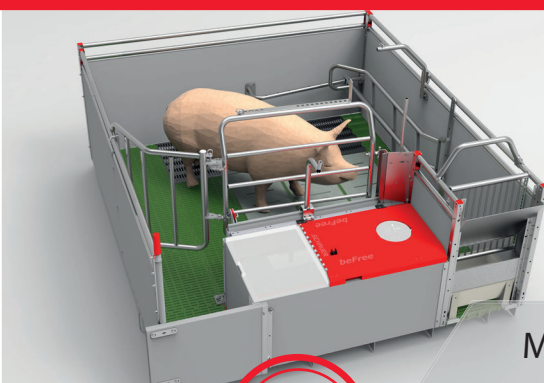
Однак при цьому слід пильнувати, щоб престоартер, яким підгодовують поросят, не могли їсти свиноматки. Проте на практиці досягти цього за всіх систем утримання неможливо.

Під час вкладання підлоги варто брати до уваги, що вона використовуватиметься свиноматкою й поросятами разом, тож виникає потреба у різних варіантах покриття. Можливо облаштувати поверхню підлоги у боксі для свиноматки за принципом «острова»: із закритими частинами всередині та відкритими – ззовні.

Поведінка свиней у підсисному періоді

У навчально-дослідницькій установі в Кьоллітчі під час дослідження намагалися з'ясувати, як лежать свиноматки у звичайних боксах для опоросів площею 5 м² та у великих (6,5–7 м²) із відкритою захисною кліткою для поросят, де вони мають змогу вільно рухатися. Для цього впродовж усього періоду дослідження (2 роки) задокументували 1522 огляди 315 свиноматок у різних бок-

Сучасний підхід до утримання свиноматок

Ми працюємо задля Вашого успіху

Представництво "Шауер Агротронік ГмБХ"

08302, м. Бориспіль, вул. Панаса Мирного, 17

тел./факс: +38 (04595) 648 92, моб.: +38 (067) 320 57 28

e-mail: ukraine@schauer-agrotronic.com

www.schauer-agrotronic.com

SCHAUER[®]
PERFECT FARMING SYSTEMS

Поведінка лежання у звичайних боксах для опоросів та боксах для вільного руху

Позиція тіла	звичайні бокси д/опоросів (свиноматки = 250)		боксы для вільного руху (свиноматки = 65)	
	[n]	[%]	[n]	[%]
	витагнуте лежання на боці	1 299	73	223
напівлежачі на боці	167	9	15	5
лежання на животі	201	11	51	16
сидіння/стояння	119	7	25	8
загалом	1 786		314	

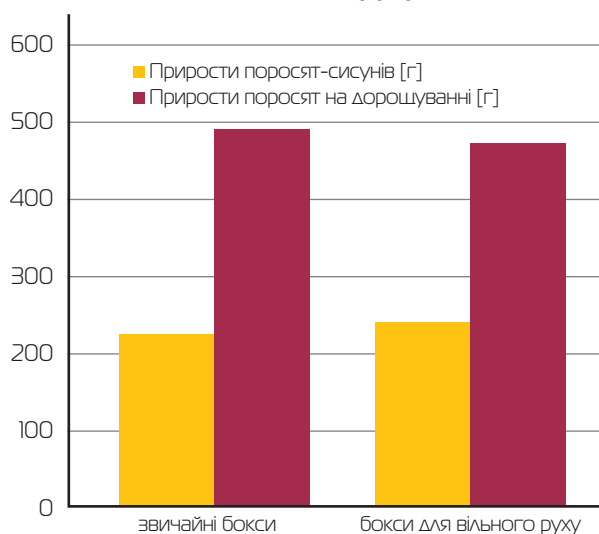
сах для опоросів. Метою, з одного боку, було дослідити, чи рухатимуться свиноматки у підсисний період більше, якщо в них є така можливість. Далі слід було встановити, чи впливає їхня поведінка на продуктивність як свиноматок, так і поросят.

Утім, незалежно від системи утримання насамперед на манеру лежання свиноматок впливає стадія поросності та лактації. Перед опоросом тварини стають неспокойними (довгий час стоять, будують гніздо, лежать на животі). Безпосередньо після опоросу вони подовгу лежать, витягнувшись на боці, оскільки це є основною позицією для ссання. Однак у міру росту поросят свиноматки переважно приймають позицію напівлежачи на боці та лежачи на животі. У цей період вони також частіше встають і сідають. Така тенденція пояснюється тим, що поросята з часом відвикають від свиноматки, зокрема, через її поведінку ухиляння.

Свиноматки з вільним рухом частіше змінюють позицію лежання

За порівняння звичайних боксів із боксами для вільного руху отримали такі результати: свиноматки в боксах з великою кількістю місця, де вони могли вільно рухатися, впродовж підсисного періоду переважно займають перехідну позицію.

Порівняння приростів порослят-сисунів зі звичайних боксів для опоросів та боксів для вільного руху

Вони, очевидно, уважніші, втім, можуть частіше уникати поросят (див. табл.). Результатом може бути раннє відвикання поросят від материнського молока, а також раннє споживання престартеру. Аби це перевірити, оцінили розвиток тулуба 1724 поросят із обох типів боксів. З'ясувалося, що ситуація була протилежною (*гив. рис.*).

Позицію лежання витягнувшись на боці приймали однаково часто свиноматки з обох варіантів утримання. Тобто загалом тварини мали однакові умови для рівномірного прояву продуктивності в підсисному періоді. Проте свиноматки у звичайних боксах для опоросів перебували у позиції напівлежачи на боці майже вдвічі більше, і через це рідше — на животі.

Те, що часте, тривале стояння свиноматки могло бути викликане нестачею руху — довести не змогли. Тенденційно слід виходити з того, що зі збільшенням вільного місця для свиноматок частка загального часу лежання зменшується, а лежання витягнувшись на боці — рідше на користь позиції напівлежачи на боці та лежання на животі.

У поросят від свиноматок у боксах для вільного руху гірші прирости

Поросята, яких виростили у боксах для вільного руху, мали дещо вищу масу на момент відлучення (на 300 г) та значно вищі прирости у підсисний період (243 проти 230 г). Тож більша кількість поросят, аніж у стандартних боксах, досягли критичної межі — 5 кг — для відлучення. Водночас у звичайних боксах відлучили трохи більше поросят (13,4 проти 13,1 гол.). Це значення відповідає різниці у 2% втрат підсисних поросят. З урахуванням частки порослят-сисунів продуктивність у підсисному періоді у боксах для вільного руху була все таки кращою. Можливо, умови в боксах для вільного руху призвели до меншого споживання поросятами престартеру (більше молока, довший і важчий шлях до годівниць). А це, своєю чергою, може мати негативний ефект під час періоду дорощування. Та прирости поросят зі звичайних боксів упродовж періоду дорощування були суттєво кращими (497 проти 470 г). Слід зважено підійти до проведення подальших досліджень, аби знайти шляхи вирішення цієї проблеми в дорощуванні поросят у боксах для вільного руху, адже інвестиції в такі бокси є рентабельними, коли споживачі готові платити вищу ціну за м'ясо, отримане за вільного утримання тварин. ■